

Místo, jak ho (ne)známe

Matěj Forejt

Předměty: výtvarná výchova, filmová a audiovizuální výchova + přesahy do vlastivědy a zeměpisu

Průřezová témata: mediální výchova, environmentální výchova

Věkové zařazení: 4. – 7. třída ZŠ

Časová dotace: 2 x 45 minut (+ domácí příprava)

Pomůcky: technika pro sledování filmu, výtvarné potřeby, výhodou tiskárna s kopírkou

Anotace

Krátký film *Praha!* režiséra Matyáše Trnky se věnuje devastujícímu vlivu turistického ruchu na historické centrum české metropole. Režisér hravě kombinuje dokumentární prvky s abstraktními animovanými pasážemi, ve kterých pracuje s rozličnými vizuálními podněty z městského prostředí, a buduje tak dynamickou audiovizuální kompozici. Navržená lekce je inspirací, jak na základě zhlédnutí a reflexe tohoto filmu vést žáky k vnímání prostředí jejich vlastní obce, města či čtvrti a nechat je uvědomovat si různé podoby, které na sebe může brát jediné, důvěrně známé místo.

Cíl

Sledování a reflexe audiovizuálního díla vede žáky k uvědomování si obdobných problémů ve vlastním okolí a uvažovat nad jejich možnými řešeními.

Průběh

1. Domácí příprava (10 minut, nad rámec časové dotace lekce)

Na lekci si žáci a žákyně přinesou vyobrazení libovolného místa v okolí školy, kterým každý den procházejí. Vyobrazení mohou pořídit libovolným analogovým či digitálním postupem (kresba, digitální fotografie, ...).

Pozor, příprava by pro žáky neměla být časově náročná a výsledek nesmí podléhat hodnocení!

2. Projekce filmu *Praha!* (15 minut)

Lekce začíná projekcí filmu Matyáše Trnky *Praha!*

Film je k dispozici legálně a zdarma na webu České televize:

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10000000249-anifilm-2016/bonus/24307-soutez-abstraktnich-a-nenarativnich-animaci>

3. Debata o filmu (10 minut)

Po projekci následuje krátká debata o filmu. Mezi probíranými tématy by neměla chybět tato:

Čím se film liší od filmů, které běžně sledujeme? (např. nevypráví příběh)

Jaká místa zobrazuje? (např. turisticky atraktivní místa v centru Prahy)

Jakou podobu těchto míst líčí? (např. místa ukazuje jednak přeplněná turisty, zároveň ale i jejich idealistickou podobu z obrazů Jakuba Schikanedera či za denních dob, kdy ulice nejsou plné turistů)

Jaké prostředky režisér používá k tomu, aby totéž místo umožnil divákovi vnímat různými způsoby?

(např. střih, mix zvuku, hudbu)

4. 1. část úkolu (20 minut)

Zadání: „Místo, které jste předem zaznamenali na svém obrázku, si představte tak, jak byste ho nikdy nechtěli zažít. Co by mohlo způsobit, že by tak vypadalo? Tuto představu ztvárněte libovolnou technikou.“

Žáci a žákyně mohou k fantazijnímu vyobrazení známého místa využít jak analogové techniky (malbu, kresbu), tak techniky digitální (včetně editorů či aplikací na vlastních laptotech či chytrých telefonech). Je-li k dispozici tiskárna, mohou si žáci nechat své výchozí obrázky okopírovat či vytisknout a manipulovat je technikou klasické koláže.

5. Přestávka

6. 2. část úkolu (20 minut)

Zadání: „Místo, které jste předem zaznamenali na svém obrázku, si představte tak, jak by se vám líbilo nejvíce. Díky čemu by tak vaše místo mohlo vypadat? Tuto představu ztvárněte libovolnou technikou.“

Průběh je analogický předchozímu úkolu.

7. Příprava společné prezentace (10 minut)

Všechny hotové práce dají žáci a žákyně na jednu plochu, společně si je prohlédnou a pod vedením pedagoga je rozdělí do několika skupin: Která vyobrazení ukazují místo pozitivně a která negativně? Jaké vlivy mohou způsobit pozitivní a jaké negativní proměnu? Které z nich způsobili lidé, kteří žijí v okolí? Které z nich městská samospráva? A které třeba klimatická změna? Současně lze uplatňovat také technologická či výtvarná hlediska. Jak se třeba podobné téma dalo ztvárnit pomocí digitální koláže a jak malbou? Jaké jsme volili barvy či tvary k vylíčení něčeho negativního a jaké naopak k vylíčení něčeho příjemného či krásného?

8. Společná prezentace, závěrečná debata (10 minut)

Když jsou všechna vyobrazení rozdělena do libovolného počtu skupin podle témat, všichni si společně zopakují příčiny a důsledky proměn a ukáží si obrázky, které je ilustrují. Žáci mohou v diskuzi také doplnit důvody, proč si pro proměnu vybrali právě tato konkrétní místa. Zbýlý čas lze využít ke krátkému zamyšlení nad tím, co může

každý z nás udělat pro pozitivní proměnu míst, na kterých každý den žijeme, a jakým způsobem lze zabránit možným negativním proměnám.

9. Úklid (5 minut)

Hodnocení

Je-li potřeba výstupy z lekce ohodnotit, v žádném případě takovému hodnocení nesmí být podrobeny estetické či formální kvality výtvarných prací. Hodnotit lze aktivní přístup v diskuzi či nasazení, se kterým se žáci a žákyně snaží hledat nové pohledy na známou realitu.